

חילופי נוסחאות

א' ו': לְכֶם הַלְהָנִים / (לְכֶם הַלְהָנִים)

בפשטא – בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"א ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"א ס"ב ס"ג ס"ט ס"י ס"ז, א"ג א"ד א"ו א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רוו"ה, לטריס, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאר.
במהפך – בכתבי היד: ס"ט, א"א א"ב א"ה א"ח. ~ ובדפוס: רא"פ.

א' י"ד: מְשַׁחַת / (מְשַׁחַת)

החיות בקמץ – בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"א ס"ג ס"ד ס"ה ס"ח ס"ט ס"י ס"ג ס"ט ס"י ס"ז, א"ה א"ו. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג, קסוטו, קורן, ברויאר.
החיות בפתח – בכתבי היד: ס"ו ס"ז ס"א ס"ב, א"א א"ב א"ג א"ד א"ח א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס.^ט

נראה שבאה להוציא ממקומות אחרים בהם מנוקד בפתח, וכיון שאין במקרא עוד 'מְשַׁחַת' בפתח, נראה שכוונת מסורה זו להורות על ניקוד האות מ"ם ולא על ניקוד האות ח"ת, ובאה להוציא את הפסוק 'מְשַׁחַת מְאִישׁ מְרָאָהוּ' (ישעיה נ"ב י"ד) שם המ"ם מנוקדת בחיריק (ועיין עוד במנחת שי), כך שמדברי המסורה אין ראיה כלל לגבי ניקוד החי"ת.

וגם מהמסורה שמוסרת רק ב' ולא מוסרת על ניקוד קמץ כלל, אין להוכיח שהניקוד כאן הוא 'מְשַׁחַת' בקמץ כמו בפסוק במשלי, משום שלשיטת הספרים שניקדו כאן 'מְשַׁחַת' בפתח, הרי תיבה זו דינה להנקד 'מְשַׁחַת' בפתח בצורת הקשר ו'מְשַׁחַת' בקמץ בצורת הפסק, וכאשר הניקוד משתנה רק מחמת צורת ההפסק דרך המסורה פעמים רבות לכלול את המילים יחדיו באותו מנין, ולכן אין הוכחה ממסורה זו שהניקוד כאן הוא 'מְשַׁחַת' בקמץ.

ובדברי המנחת שי אין הכרעה לאחד מן הצדדים, אך בדיבור המתחיל ניקד 'מְשַׁחַת' בפתח (כך בכתב ידו). ודרכו של המנחת שי היתה לנקד ולהטעים בדיבור המתחיל כפי הכרעתו, אלא שהמדייקים שלא ידעו זאת הדפיסו את ספרו בהשמטת הכרעותיו אלו, בשנים האחרונות יצאה מהדורה על התורה עם הכרעותיו אלו על פי כתב ידו¹, ונראה שהכריע כן משום שכך היה ברוב הספרים שהיו לפניו וכמו שמשמע מדבריו. אך למעשה, ברוב הספרים שלפנינו ובכללם בספרים המדויקים מנוקד 'מְשַׁחַת' בקמץ.

^ט תיבה זו בניקוד 'מְשַׁחַת' נמצאת פעם נוספת במקרא בפסוק 'מַעֲנֵן נִרְפֵּשׁ וּמְקוֹר מְשַׁחַת צִדִּיק מִטְּלָפֵי רֶשַׁע' (משלי כ"ה כ"ו), ובמק"ג כאן מנוקד 'מְשַׁחַת' בפתח ונמסר עליו במסורה 'ב' (וכך נמסר גם בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד ט"ז, ס"ט, א"ב א"ג א"ד א"ו).

והיה נראה לומר שפירוש מסורה זו הוא שתיבת 'משחת' בניקוד זה מצויה פעמיים בכל המקרא, שהרי בניקוד שונה כתובה תיבה זו פעמים נוספות (בניקוד: 'משחת' 'משחת' 'משחת'), ובפסוק השני מתבקש שתיבת 'משחת' תנוקד בקמץ כיון שמוטעמת באתנחתא, והמסורה מלמדת שגם בפסוקנו מנוקד 'מְשַׁחַת' בקמץ, כמו בפסוק השני (ולפי זה, תניקוד 'מְשַׁחַת' בפתח במק"ג בפסוקנו סותר את המסורה שעליו). ובפסוק השני בו מנוקד 'מְשַׁחַת' בקמץ במק"ג, נמסר עליו במסורה 'ב', ופירוש מסורה זו לומר שתיבה זו בניקוד קמץ מצויה פעמיים בכל המקרא, ואם כן המסורה שם בפירוש מורה שגם כאן הניקוד הוא 'מְשַׁחַת' בקמץ.

אך באמת דרך המסורה למסור 'ב' קמץ' רק כאשר המילה מופיעה פעמים נוספות במקרא בניקוד אחר, שאז הוראת המסורה היא שכאן הניקוד הוא קמץ שלא כבמקומות אחרים במקרא. וכאשר המסורה באה רק להורות שמילה זו בניקוד קמץ, ואין מטרתה להוציא ממקומות אחרים בהם מנוקד בניקוד אחר, נוסח המסירה הוא 'ב' וקמץ', ואם כן כאן שהמסירה היא 'ב' קמץ'